

Opgave 2 Water in de millenniumdoelen

In het jaar 2000 ondertekenden 189 landen de Millenniumverklaring van de Verenigde Naties (VN), met daarin acht concrete doelstellingen die moesten worden behaald in 2015.

Een onderdeel van één van deze millenniumdoelen is de verbetering van de watervoorzieningen en de halvering van het aantal mensen dat geen schoon drinkwater heeft.

De VN wilde deze millenniumdoelen door economische groei behalen. Dit is volgens de VN succesvol gebleken: schoon drinkwater is op veel plaatsen beschikbaar gemaakt door lokale waterbronnen te privatiseren. Westerse bedrijven zoals Nestlé en Pepsi kregen met een vergunning het alleenrecht om het water in plastic flessen te verkopen. Inmiddels is dit onderdeel van het millenniumdoel gehaald en is de lokale werkgelegenheid gegroeid.

De VN lijkt met deze aanpak aan te sluiten bij de opvattingen van Cicero over gemeenschappelijk en privaat bezit.

- 2p 6 Leg met Cicero's opvatting over bezit uit:
- dat privaat bezit geen natuurlijk recht is en
 - dat privatisering van waterbronnen het gemeenschappelijk belang kan dienen.

De VN kan met deze aanpak de doelstelling 'make poverty history' behalen.

Maar er is ook kritiek op deze aanpak van de VN. Bewoners verliezen de toegang tot de lokale bronnen en willen of kunnen de flessen water niet betalen. Volgens deze kritiek is het een schending van de mensenrechten dat de VN voorstelt om waterbronnen aan bedrijven te verkopen.

Nestlé is wereldwijd de grootste producent van water in flessen. Directeur Brabeck van Nestlé bespreekt twee manieren om de toegang tot schoon drinkwater mogelijk te maken:

tekst 4

Er zijn twee manieren denkbaar. De eerste optie, die ik extreem zou willen noemen, wordt bepleit door hulporganisaties die erop hameren dat iedereen recht op gratis water heeft. Dat is een extreme variant.

De andere variant stelt dat water een gewoon levensmiddel is net als andere levensmiddelen en dat het daarom een marktwaarde zou moeten hebben.

Ik ben van mening dat het beter is levensmiddelen een waarde toe te kennen, zodat iedereen zich ook bewust wordt dat water geld kost. We moeten dan wel maatregelen nemen voor de mensen die geen water kunnen betalen. Dat kan op verschillende manieren.

naar: Peter Brabeck – We feed the world

Over de aanpak van gebrekkige watervoorzieningen en andere vormen van armoede verschillen egalitaristen en minimalisten van mening.

De standaard van 'absolute ongelijkheid' is hierbij een centraal begrip.

3p 7 Geef aan wat het begrip 'absolute ongelijkheid' inhoudt.

Leg vervolgens met dit begrip uit dat tekst 4 aansluit bij de minimalistische aanpak.

Leg tot slot uit dat de VN de doelstelling 'make poverty history' eenvoudiger met een minimalistische dan met een egalitaristische aanpak kan bereiken.

Een ander onderdeel van de millenniumdoelen is de halvering van het aantal mensen dat geen sanitaire voorzieningen, zoals een wc, heeft.

Dit onderdeel is echter niet behaald. Voor sanitair zijn namelijk een waterleidingnet en riolering nodig en het is nooit winstgevend voor bedrijven om zulke voorzieningen aan te leggen.

Thomas Pogge is daarom kritisch over de strategie van de VN om de doelen te behalen met economische groei. Volgens Pogge dienen de millenniumdoelen **niet** het belang van het grootste gedeelte van de wereldbevolking en hij stelt een andere aanpak voor:

tekst 5

Omwille van het welzijn van de wereldbevolking moeten we bereid zijn om het hoofd te bieden aan de logica van eindeloze groei, hebzucht en vernietiging die ingebed is in neoliberaal kapitalisme. Het is helemaal niet mogelijk dat bedrijven winsten gaan maken door sanitaire voorzieningen aan te leggen.

Liever dan zulke duidelijke waanzin te verdoezelen door middel van valse hoop, moeten we nu twee cruciale zaken frontaal aanvallen: inkomensongelijkheid en eindeloze materiële groei.

naar: Open brief aan de VN, ondertekend door T. Pogge

Cicero maakt een onderscheid tussen medemenselijkheid en rechtvaardigheid.

De verbetering van het welzijn van de wereldbevolking, bijvoorbeeld door goed sanitair, kan vanuit deze beide begrippen uitgelegd worden.

- 4p 8 Leg uit wat volgens Cicero het verschil is tussen medemenselijkheid en rechtvaardigheid. Gebruik in je antwoord 'strikte plicht' en 'zwakke plicht'. Leg vervolgens uit of de aanleg van beter sanitair volgens Pogge een kwestie is van rechtvaardigheid of van medemenselijkheid. Leg tot slot met tekst 5 uit dat inkomensgelijkheid **geen** intrinsieke waarde is.

Wereldwijd wordt het meeste water verbruikt in de landbouw. Op verschillende plaatsen in de wereld dreigt waterschaarste. Deze waterschaarste wordt veroorzaakt door het westerse eetpatroon en door overconsumptie. Bij een normaal westers eetpatroon verbruikt een mens namelijk door te eten al ongeveer 3600 liter water per dag. In China en India nemen vele honderden miljoenen mensen vanwege een snel toenemende welvaart een westerse levensstijl aan. Er ontstaat daar meer vraag naar vlees, waardoor water schaars wordt.

tabel: benodigde hoeveelheid water per kilo geproduceerd voedsel

kool	237 liter
aardappelen	287 liter
brood	1608 liter
rijst	2497 liter
boter	5553 liter
rundvlees	15415 liter

bron: Institution of Mechanical Engineers (IME) Food Waste Report

Als water relatief gezien schaars wordt, heeft dit gevolgen voor de voedselvoorziening en een negatieve invloed op de economische ontwikkeling in een land.

Ook wanneer er geen sprake is van absolute armoede kunnen we de vraag naar verdelende rechtvaardigheid stellen.

Charles Beitz onderscheidt twee principes van verdelende rechtvaardigheid om ongelijke verdeling te reguleren: het principe van herverdeling van hulpbronnen en het mondiale verdelingsprincipe.

Rawls heeft kritiek op deze voorstellen van Beitz.

- 4p 9 Leg uit dat verdelende rechtvaardigheid ook zonder absolute armoede van belang is bij een relatief tekort aan water. Geef vervolgens aan wat Beitz' mondiale verdelingsprincipe inhoudt en welke kritiek Rawls hierop heeft. Beargumenteer tot slot met de tabel of een mondiale belasting op vlees aansluit bij de opvattingen van Beitz.